

Tweede Kamer, Personeel Defensie

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG
Concept

De vaste commissie voor Defensie heeft op 26 januari 2017 overleg gevoerd met mevrouw Hennis-Plasschaert, minister van Defensie, over:

- **de brief van de minister van Defensie d.d. 29 november 2016 ter aanbieding van het onderzoeksrapport over vermeende misstanden op vliegbasis Eindhoven (34550-X, nr. 52);**
- **de brief van de minister van Defensie d.d. 30 november 2016 inzake de gevolgen van de ontoereikende intrekingsgrond Verklaring van Geen Bezwaar (VGB) (34550-X, nr. 53);**
- **de brief van de minister van Defensie d.d. 6 december 2016 inzake de aanpassing voorziening AOW-gat (34550-X, nr. 55);**
- **de brief van de minister van Defensie d.d. 20 januari 2017 inzake de aanvullende maatregel tegemoetkoming AOW-gat (34550-X, nr. 68);**
- **de brief van de minister van Defensie d.d. 9 december 2016 ter aanbieding van het Defensie Actieplan 1325 (34550-X, nr. 57);**
- **de brief van de minister van Defensie d.d. 13 januari 2017 over de uitvoering van de motie van de leden Belhaj en Jasper van Dijk over individuele claims van oud-medewerkers van Defensie (Kamerstuk 34300-X, nr. 86) (34550-X, nr. 63);**
- **de brief van de minister van Defensie d.d. 13 januari 2017 ter aanbieding van het rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau "Grenzen aan de eenheid" (34550-X, nr. 64);**
- **de brief van de minister van Defensie d.d. 13 januari 2017 inzake het plan van aanpak uitvoering Total Force Concept (2017Z00341);**
- **de brief van de minister van Defensie d.d. 20 januari 2017 inzake de gevolgen van de premiestijging voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen zoals die door het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) is vastgesteld (34550-X, nr. 69).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Defensie,
Ten Broeke

De griffier van de vaste commissie voor Defensie,
De Lange

Voorzitter: Ten Broeke
Griffier: De Lange

Aanwezig zijn acht leden der Kamer, te weten: Belhaj, Ten Broeke, Jasper van Dijk, Eijsink, Houwers, Knops, De Roon en Vuijk, en mevrouw Hennis-Plasschaert, minister van Defensie.

Aanvang 10.03 uur.

De heer **Jasper van Dijk** (SP):

Het AOW-gat staat ook op de agenda. Vorige week kwam er een brief met de regeling. Die verraste ons nogal. Is dit afgestemd met de vakbonden? In december was het allemaal nog heel lastig. Wat is er gebeurd? Er zou sprake zijn van compensatie tot 90% van het netto-inkomen. Dat is nog geen volledige compensatie. Ik wijs erop dat de wens van een groot deel van de Kamer om een volledige compensatie van het AOW-gat te regelen, niet is gerealiseerd. Graag krijg ik hierop een reactie.

De heer **De Roon** (PVV):

De PVV constateert dat de militairen er in deze kabinetsperiode wel hebben gestaan voor het kabinet, maar dat het kabinet er niet is voor de militairen. Vrijdag stuurde de minister een korte en vage brief over een aanvullende maatregel voor het AOW-gat. Er komt, zo lezen we daarin, een compensatie die nooit minder zal bedragen dan 90% van het bedrag dat zou zijn uitgekeerd als de pensioenleeftijd van 65 jaar gewoon op 65 jaar zou zijn gebleven. Maar wat de brief concreet inhoudt en waar die 90% precies op is gebaseerd, is volstrekt onduidelijk. Wel duidelijk is dat het gat niet volledig wordt gedicht. 90% is geen 100%. Het lijkt misschien redelijk, maar een gat van 10% betekent gewoon een gemis van €200 per maand.

De vraag is ook waar het geld voor die onvolledige maatregel vandaan komt. Ook daarover geeft de brief van de minister geen helderheid. Komt dat geld uit de uitgemergelde Defensiebegroting? En komt het dan misschien ook uit een potje dat al bestemd was voor het personeel? Of niet? De PVV eist daar vandaag duidelijkheid over.

De heer **Vuijk** (VVD):

Voorzitter. Ook de voorgaande sprekers hebben er al uitgebreid over gesproken: in de afgelopen maanden is veelvuldig gesproken over het AOW-gat bij militairen. Het AOW-gat leidt tot onvrede en onzekerheid onder het personeel. De VVD-fractie heeft in samenwerking met de PvdA-fractie ervoor gezorgd dat met het amendement-Harbers/Nijboer een bedrag van 176 miljoen uit de algemene middelen is bijgeplust om het AOW-gat te dichten. Oud-militairen met een AOW-gat krijgen hun AOW gedurende de betreffende periode daardoor netto uitbetaald in plaats van bruto. De oppositiepartijen kwamen wel met moties die opriepen tot volledige dekking van het AOW-gat, maar ze boden daarvoor geen dekking. Gratis bier wil iedereen wel, maar zo werkt het niet in de praktijk.

Na de brief van de minister in december over de uitbetaling van de gemiste AOW-gelden ontvingen we hierover veel sceptische berichten van oud-militairen. Ze waren er nog niet van overtuigd dat ze zowel de bruto-nettoverandering als de compensatie zouden terugzien op hun loonstrook. Ik ontvang nu inderdaad berichten van diverse militairen dat die compensatie nog niet heeft plaatsgevonden op de loonstrook van januari. Voor sommigen valt het loon zelfs lager uit, zo wordt mij gemeld. In haar brief van 6 december stelt de minister echter dat de bruto-nettocompensatie zo spoedig mogelijk zal plaatsvinden in een nabetaling in uiterlijk januari 2017. Dat brengt mij tot twee vragen. Klopt het dat beide bedragen nog niet in januari zijn uitgekeerd? Als dat inderdaad het

geval is, kan de minister dan aangeven wanneer de oud-militairen dat geld wel kunnen verwachten? Wat de VVD-fractie betreft hebben deze mensen lang genoeg gewacht.

Ondanks de bruto-nettocompensatie blijft er een gat bestaan door de te betalen AOW-premie over het ABP-pensioen dat voor de AOW-leeftijd wordt uitgekeerd. In de brief van 20 januari kondigt de minister ook hiervoor compensatie aan. Dit leidt ertoe dat het netto-inkomen van zowel burger- als militair personeel voor het bereiken van de AOW-leeftijd nooit minder dan 90% van het bedrag is dat voor de ophoging van de AOW-leeftijd bij 65 jaar zou zijn uitgekeerd. Volgens de VVD is dat een afdoende toezegging.

Ik heb hierover de volgende vragen. Kan de minister bevestigen dat deze compensatie vanaf deze maand zal worden uitgekeerd? Zo nee, wanneer dan wel? De minister schrijft dat mensen die de AOW-leeftijd hebben bereikt en die reeds een periode met dat AOW-gat geconfronteerd waren, zo spoedig mogelijk een nabetaling ontvangen. Kan de minister concreet maken wat "zo spoedig mogelijk" in dit geval betekent? Het is zaak zo veel mogelijk duidelijkheid te creëren.

De heer **Knops** (CDA):

Voorzitter. Waardering voor ons menselijk kapitaal is cruciaal, dat schreef de minister in februari 2013, toen het Wul-drama zich in volle omvang aan het voltrekken was. We zijn nu vier jaar verder. De Wul werd niet volledig gecompenseerd. Het personeel bleef nog een tijd op de nullijn staan en daarna kwam er een salarisstijging, die deels werd gefinancierd door het personeel zelf. Vervolgens kwam er het AOW-gat. In januari, afgelopen week, plofte het salarisstrookje op de deurmat en dat was een koude douche. Opnieuw gaan militairen er zo'n 2% op achteruit. Geen wonder dat het cao-overleg geploft is. De vakbonden en de officierenverenigingen zijn boos, en terecht, want in december vorig jaar beloofden premier Rutte en minister Dijsselbloem nog dat iedereen er in 2017 op vooruit zou gaan. Het tegendeel is waar. De bijzondere positie van de militair is bijzonder op de proef gesteld en de lading ervan blijft bij woorden. De vakbonden beraden zich op acties, bijvoorbeeld het stopzetten van reorganisaties. Hoe kijkt de minister nu terug op haar eerdere uitspraken en die van de minister-president? Wat denkt zij dat nodig is om de bonden weer om de tafel te krijgen? Wat betekent dit voor lopende reorganisaties?

De minister voelt blijkbaar wel druk, want plotseling kwam zij met een brief aan de Kamer, na alle debatten die we gehad hebben, waarin zij een hogere tegemoetkoming aankondigde voor het AOW-gat. De heer Vuijk zei al dat hij daar heel blij mee was. De minister schreef in die brief dat de compensatie nog steeds onvolledig is, namelijk tot 90%. Los van de stellingname van de minister roept ook de uitvoering van de voorgestelde maatregel veel vragen op. Ik heb berichten gekregen van mensen die het ABP hebben benaderd en het ABP vraagt zich af of deze maatregel überhaupt wel uitvoerbaar is. Klopt dit? Wat is de achtergrond hiervan? Hoeveel gaat het kosten en hoe wordt het betaald? Waarom lijkt dit nu weer te komen uit het arbeidsvoorwaardenbudget, terwijl de bonden al eerder hebben aangegeven dat zij dit onacceptabel vinden? Ik steun ze daar volledig in, moet ik zeggen. Hoe denkt de minister zo tot een akkoord te komen over een nieuwe dienstenderegeling en een nieuwe cao? Door de bomen is het bos niet meer zichtbaar. Kan de minister aan de hand van de eerder gehanteerde maatmannen en -vrouwen inzichtelijk maken wat deze maatregel concreet betekent en hoe die compensatie wordt berekend? Ik zou het op

prijs stellen als de minister hier nu al antwoord op probeert te geven, maar gezien de specifieke situaties en de onduidelijkheid die daarover is, zou ik hierover bij voorkeur een brief willen ontvangen, op een zodanig tijdstip dat de Kamer er nog een debat over kan voeren voordat zij met reces gaat.

Defensie moet nog steeds een strafheffing aan de fiscus betalen over de compensatieregeling voor de regeling vervroegde uittrekking (RVU). Heeft de minister kennisgenomen van de deal die de gemeente Den Haag gesloten heeft met minister Asscher — die hier ook op bezoek is geweest voor een debat, maar toen niet echt bereid was om wat te doen — en de Belastingdienst over een combinatie van een generatiepact en vroegpensioen voor oudere werknemers? Zij kunnen toch fiscaal vriendelijk minder gaan werken en volledig pensioen opbouwen, maar Defensie moet de volle mep betalen aan strafheffing, terwijl de Uitkeringswet Gewezen Militairen (UGM) geen VUT- of prepensioenregeling is, zoals wij uitgebreid hebben besproken. Waarom sluit de minister niet ook zo'n deal?

Onze fractie verzoekt de minister de volgende compensatiemaatregel nader te onderzoeken. De netto-uitkering UKW die de militair ontvangt voorafgaand aan het pensioen, wordt tot de AOW-gerechtigde leeftijd de norm. Op het moment dat de militair vanaf 65 jaar met pensioen gaat, wordt het verschil tussen de norm, netto UKW, en het netto ontvangen ouderdompensioen door Defensie gecompenseerd. Op deze wijze zal er geen sprake meer zijn van een AOW-gat, is er een faire compensatie en zal er een neutrale situatie ontstaan in de periode tussen het ontvangen van prepensioen en het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd. Is de minister bereid om dit te bekijken?

De voorzitter:

Zou u dit voorstel nog even kunnen herhalen, zodat de minister goed kan antwoorden? Ik zie wat consternatie aan die kant.

De heer **Knops** (CDA):

Consternatie over mijn voorstel?

De voorzitter:

Ik constateer wat consternatie, maar ik weet niet of dat te maken heeft met de inhoud van uw voorstel. Het is misschien goed om het nog een keer te zeggen, want dat zal de beantwoording ten goede komen. Dat gaat vanzelfsprekend niet van uw spreektijd af.

De heer **Knops** (CDA):

Uiteraard ben ik daartoe bereid. Wij stellen voor om de volgende compensatiemaatregel nader te onderzoeken. Ik lees het even letterlijk voor, want anders zou er weer consternatie kunnen ontstaan en dat is niet mijn bedoeling. De netto-uitkering die de militair ontvangt voorafgaand aan het pensioen, wordt tot de AOW-gerechtigde leeftijd de norm. Op het moment dat de militair vanaf 65 jaar met pensioen gaat, wordt het verschil tussen de norm en het netto ontvangen ouderdompensioen door Defensie gecompenseerd. Op deze wijze zal er geen sprake meer zijn van een AOW-gat in de periode tussen het ontvangen van het pensioen en het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd.

De heer **Houwers** (Houwers):

Ik heb nog een vraag aan de heer Knops. Om dat voorstel goed te kunnen beoordelen is

het ook belangrijk om te bekijken wat dat kost en hoe dat gedekt wordt. Ik hoorde de heer Vuijk daar met een zeker venijn een opmerking over maken: iedereen wil wel iets, maar niemand heeft er een dekking voor. Het is maar net wat je wilt en het gaat ook om de hoogte van dat bedrag. Mijn concrete vraag aan de heer Knops is: wat gaat dit om en nabij kosten?

De heer **Knops** (CDA):

De heer Vuijk maakte een opmerking over gratis bier. Het is weer bijna carnaval in Limburg en dan is er weer veel bier, en ook gratis bier, maar in de Kamer is het gebruikelijk om voor bier te betalen; in het Belgisch parlement niet, maar in het Nederlands parlement wel. Samen met de collega van de SGP had ik een amendement voorbereid voor extra geld voor Defensie, waar ook een dekking voor was. De heer Vuijk heeft dat niet gesteund, en dat mag, maar ik laat mij niet aanleunen dat ik hier gratis bier zit uit te delen. Ik weet niet exact wat het kost. Dat weten we ook niet van de maatregelen van de minister. We kunnen de briefings op ons laten inwerken die we van Defensie hebben gehad. De budgetten zullen hopelijk vanaf komend jaar toenemen, gezien de partijprogramma's die ik heb doorgenomen. Dit is een ereschuld die ingelost moet worden. Dit probleem moet gewoon opgelost worden. Ik weet niet exact wat het gaat kosten, zeg ik tegen de heer Houwers, maar ik ben ook niet voor gratis bier, althans niet hier.

De heer **Houwers** (Houwers):

Daar ben ik blij mee, want ik voel mij ook niet aangesproken door het door de heer Vuijk genoemde gratis bier. Anderen ook niet, denk ik. Het is maar welke keuze je maakt. De heer Knops gaf aan welke keus het CDA daarin maakt. We wachten dan maar even af wat de kosten zijn. Ik ga ervan uit dat de minister bereid is om dat serieus te bekijken, en dan zal ik de heer Knops zeer steunen.

De heer **Knops** (CDA):

De heer Houwers legt wel de vinger op de zere plek. Er is sprake van ontzettend veel onduidelijkheid en onrust bij militairen, zoals ik zonet al heb aangegeven, omdat allerlei beloftes die gedaan worden, niet op de loonstrook zichtbaar zijn. Dat is voor degenen die elke maand hun hypotheek en vaste lasten moeten betalen, uiteindelijk wel het belangrijkste. Dan zijn mooie woorden heel fijn, maar dan gaat het ook om de muntjes daarbij.

Mevrouw **Eijsink** (PvdA):

Voorzitter. Ik krijg graag een waarschuwing als ik nog twee minuten heb. Er staan verschillende onderwerpen op de agenda. Ik ga meteen over op mijn opmerkingen en vragen aan de minister. Het eerste punt betreft de brief van 20 januari over de aanvullende maatregelen inzake de tegemoetkoming AOW-gat. Ik zie dat de minister pogingen doet om verdere stappen te zetten. Dat is goed, wenselijk en noodzakelijk voor de burgers en militairen bij Defensie. In de brief geeft de minister de richting aan voor verdere ontwikkelingen. Er is al eerder gevraagd waar het geld vandaan moet komen. Dat staat niet in de brief.

De vakbonden hebben onderling verdeeld gereageerd, zoals te zien is op de websites en in de artikelen die aan ons zijn gestuurd. Dat is lastig, maar dat is ook heel verwarrend voor de mensen die bij ieder van ons komen. Ik probeer hun vragen te

beantwoorden en mijn gedachten mee te delen. Mensen lopen heel erg aan tegen de uitvoering. Wat betekent het op individueel niveau? Ik heb dat bij diverse ministeries nagevraagd.

Ik noem als voorbeeld een burger uit de organisatie die verantwoordelijkheid wil nemen voor wat er gebeurt en zijn lijfrente wil aanspreken. De persoon in kwestie loopt vervolgens tegen heel veel barrières aan. Ik heb dat intern bij ons uitgezet en bij Financiën. Mensen lopen aan tegen zaken die niet Defensie betreffen, maar zij worden wel steeds teruggestuurd. Ik vraag de minister niet om op dit specifieke geval te reageren. Het is een kwestie voor de ABP-helptdesk. Ik vind het niet lastig om te lezen, maar mijn vraag is waar die mensen naartoe moeten. Zij moeten een helptdesk bellen, maar hoe ziet die eruit? Zijn de situaties bekend? Kan het niet sneller en makkelijker? Mensen moeten steeds weer hun verhaal doen.

Ik zie dat verschillende organisaties in het gat springen van de hulpeloosheid van mensen die daaraan blootgesteld worden. Dat moet beter. Wanneer zullen mensen op hun loonstrook zien dat zij meer krijgen? De minister heeft uitgelegd dat het gaat om pensioenpremies voor een nieuw militair pensioenstelsel dat nog niet uitgewerkt is, maar dat is heel lastig om te begrijpen. De negativiteit wordt groter. Dat kan Defensie als organisatie, met de mensen die er deel van uitmaken, niet gebruiken, en dat kan de Kamer ook niet gebruiken. Er is terecht gezegd dat militairen de ruggengraat vormen van de organisaties die wij uitzenden.

Mevrouw **Belhaj** (D66):

Dan het inkomstenverlies en het welbekende AOW-gat. De minister heeft besloten om met een grotere compensatie over de brug te komen. Het netto inkomen is in ieder geval 90% van wat men zou krijgen als de AOW-leeftijd niet zou zijn opgehoogd. Een mooie stap in de goede richting, maar alsnog maar een halve stap en geen volledige compensatie, zoals de voltallige oppositie in de Kamer wil. Kan de minister uitleggen waarom zij slechts met een halve oplossing komt?

De heer **Houwers** (Houwers):

Voorzitter. Er is al heel veel gezegd. Ik zal proberen om niet in herhaling te vallen, maar op een aantal punten toch nog even wat extra in te zoomen.

Allereerst het AOW-gat, een groot probleem. Daar waar sommige partijen zich erop laten voorstaan dat ze 376 miljoen hebben bij geplust, blijkt evident dat dit volstrekt onvoldoende is om zaken echt recht te trekken. Ik denk dat militairen en oud-burgerpersoneel daar wel recht op hebben. Ik wil de minister echt ertoe oproepen om serieus naar het CDA-voorstel te kijken en te bezien wat het kost. Alle partijen zeggen dat er nu niets extra's bij kan — of een paar partijen zeggen dat eigenlijk — maar heel veel partijen zeggen dat er na de verkiezingen wel enorm veel geld zal zijn. Dan lijkt het me een ereschuld om na de verkiezingen als eerste dit AOW-gat te dichten. Als we dat met elkaar uitspreken, hebben we misschien ook al iets gewonnen. Ik zou daar graag een reactie van de minister op willen hebben.

Als we het toch over financiën hebben, wil ik spreken over de premiestijging van het ABP. Op meerdere plekken zijn er stijgingen van pensioenpremies, maar heel vaak

worden mensen daarvoor gecompenseerd. Als mijn informatie juist is, gaat het om een bedrag tussen €10 en €120 per maand. Dat zijn toch aanzienlijke bedragen. Voor militairen geldt sowieso dat ze een bepaald voordeel hebben in de arbeidsspositie, maar als uiteindelijk blijkt dat ze het op deze manier zelf moeten betalen, omdat zij niet gecompenseerd worden in de premiebetaling, vind ik dat geen goede zaak. Ik zou dat niet willen afdoen met: ja, we zijn bezig met een nieuw systeem. Ik vind dat we mensen eerlijk moeten behandelen. Als je een beter systeem hebt, en je hebt dat ooit toegezegd, kun je mensen daar niet later de rekening voor presenteren.

Minister Hennis-Plasschaert:

Voorzitter. Ik dank de leden voor de gestelde vragen.

Dan kom ik bij het volgende onderwerp: het AOW-gat. We hebben gezamenlijk vastgesteld dat de ophoging van de AOW-leeftijd heeft geleid tot een AOW-gat en dat de eerdere compensatie waarover Defensie overeenstemming had bereikt met de bonden, tekortschoot. We hebben ook gezegd dat we recht zullen doen aan de uitspraak van de rechter. Ik hoor het mezelf nog zeggen, want ik heb het tig keer herhaald tijdens dat debat. Vervolgens is er een amendement gekomen van de coalitiepartijen PvdA en VVD, waarmee het mogelijk werd om te voorzien in een hogere tegemoetkoming. Afgelopen vrijdag heb ik daarvan mededeling gedaan in de vorm van een Kamerbrief, waar ik zo nog op terugkom.

Eerder werd het AOW-bedrag netto uitgekeerd, maar we hebben gezegd dat we dit gaan bruteren. Dat betekent dat betrokkenen het AOW-bedrag volledig netto in handen krijgen. Daarmee wordt het AOW-gat als zodanig volledig gecompenseerd. De heer Vuijk merkte terecht op dat dit ook elders nog een issue is, omdat er premies verschuldigd zijn tot aan de AOW-gerechtigde leeftijd, waardoor men alsnog een terugval in het inkomen ervaart. Los van de compensatie die er al was voor de burgermedewerkers, hebben we goed bekeken of zij besloten zouden hebben om het pensioen eerder tot uitkering te laten komen en wat wij nog kunnen doen in aanvulling op het bruteren van het AOW-bedrag. Daarmee gaan we dus verder dan het simpelweg dichten van het AOW-gat, waarover we al eerder hebben gesproken. We kijken zorgvuldig naar die aanvullende compensatie. We hebben gekeken naar een veelheid van verschillende maatregelen; naar wat redelijk en billijk is en wat haalbaar is voor de organisatie om uit te keren.

De heer Knops sprak zeer terecht over de maatmannen. Natuurlijk wil ik die brief over de maatmannen schrijven, zeg ik tegen de heer Knops, maar de maatman is niet generiek van toepassing op iedereen. Het geeft een beeld, maar we hebben eerder al gezamenlijk vastgesteld dat de fiscale situatie van verschillende individuen van een totaal andere orde kan zijn. Het kan zijn dat iemand gescheiden is of alimentatie betaalt, samenwoont of alleen woont, noem het allemaal maar op. Ik kan dus niet tot drie cijfers achter de komma aangeven wat het voor iedereen betekent. Bij de berekeningen zagen we dat er door de premieheffing toch een terugval was in het inkomen. Daarom hebben we gemeend een gebaar te moeten maken. We zagen dat sommige mensen tegen 100% aanzitten en andere eronder. In een aantal berekeningen zagen we, tot onze schrik, dat er ook mensen onder die 90% zouden schieten. Daarvan hebben we gezegd: dat kan niet waar zijn. Daarom zijn we ook op die aanvullende compensatie gaan studeren. Hoe gaan we dat aanpakken in samenhang met het bruteren van het AOW-

bedrag? Er staat niet: dus krijgt iedereen 10% minder. Er staat: in ieder geval nooit minder dan 90%. Dat is alweer een verschil. Het is dus een soort vangnet. Als je eronder schiet door die extra premieheffing tot aan je AOW-gerechtigde leeftijd, dan bieden wij dat extra vangnet.

De heer Knops zegt terecht dat er vragen leven over de uitvoering hiervan. Hij wil daarover een brief. Ik had toevallig vanochtend de voorzitter van het ABP aan de telefoon. We denken dat het goed is om er invulling en uitvoering aan te geven. Het moet namelijk voor iedereen duidelijk zijn dat er een verschil is tussen de tegemoetkoming en de aanvullende compensatie. De brief die de Kamer vrijdagavond heeft gekregen, kan tot verwarring leiden. Er wordt wel degelijk duidelijk onderscheid gemaakt tussen de tegemoetkoming, dus het bruteren van het AOW-bedrag, en de aanvullende compensatie, die moet leiden tot dat vangnet van "in ieder geval nooit minder dan 90%". Ik zal de Kamer een aanvullende brief schrijven om dat onderscheid nog duidelijker te maken.

Ik pak even mijn fiches erbij, want anders vertel ik van alles maar weet ik straks niet meer of ik vragen heb overgeslagen. Tegen de heer Vuijk zeg ik: als u de brief goed leest, ziet u dat de tegemoetkoming vanaf januari 2017 wordt uitgekeerd, eerst aan degenen die nu met een AOW-gat te maken hebben en waar sprake is van toepassing met terugwerkende kracht. De aanvullende compensatie is een complexe aangelegenheid omdat, maatman of niet, voor iedereen een individuele afweging zal moeten worden gemaakt. Daaraan wordt op dit moment invulling gegeven. Hoe gaan we dat doen en wat betekent dat voor de uitkering? Allereerst krijgen mensen dus dat bruto-AOW-bedrag. Daarmee is het AOW-gat gedicht. Later komt er apart nog een informatiestroom op gang over de aanvullende compensatie. Ook gehoord de heer Knops begrijp ik de verwarring die zou kunnen ontstaan. Ik zal de Kamer daar dus nog een aparte brief over schrijven. Duidelijk moet zijn dat de helpdesk die wordt genoemd, er is voor de tegemoetkoming, dus het gebruteerde AOW-bedrag.

De heer **Knops** (CDA):

Ik dank de minister voor het wegnemen, althans voor een deel, van de onduidelijkheid. Het werkt meestal als volgt. Je krijgt een loonstrook en vergelijkt die met de vorige, als je hierop aangewezen bent, en dan trek je je conclusies. De cijfers liegen niet. Dat is de beleving van iedereen die hiermee te maken heeft. De minister legt uit dat je het eigenlijk in twee delen moet zien. Het ene deel is nu geïmplementeerd en het andere moet nog gaan komen. Ze heeft toegezegd dat er een brief komt waarin is te zien hoe de systematiek van de maatmannen — ik begrijp dat die niet 100% dekkend is — verder uitwerkt. Bij mij blijven toch nog twee vragen over. Wanneer is dit pakket aan maatregelen "in place"? Wanneer wordt het effectief? Het ene is per 1 januari, maar wanneer het andere? Verder zegt de minister: u moet die 90% niet zo zien dat iedereen 10% minder krijgt. Die 90% is een soort vangnet. Maar dan komt wel de politieke vraag. Het is natuurlijk een keuze om het op 90% te bepalen. Je zou er ook 100% van kunnen maken. Dezelfde berekeningen liggen eraan ten grondslag. Het is gewoon een beleidsuitgangspunt van de minister. Kan ze daarop reageren?

Minister Hennis-Plasschaert:

Ik heb eerder aangegeven dat Defensie heel graag absoluut recht wil doen aan de uitspraak van de rechter, na de toestanden rondom de eerst voorgestelde compensatie, waarover overeenstemming met een meerderheid van de bonden was bereikt. Wij menen het op deze manier, door het creëren van het vangnet, te hebben gedaan, zodat er geen excessieve inkomensval meer kan plaatsvinden. Ik heb de Kamer ook eerder al gezegd dat we de euro's maar één keer kunnen uitgeven. Terecht wordt gevraagd: waar betaalt u dit eigenlijk van? De eerdere compensatie kwam uit het arbeidsvoorwaardenbudget. Dat is ook te doen gebruikelijk. Dat hebben we al vaker met elkaar besproken. Het ophogen, het bruteren van het AOW-bedrag, dus de tegemoetkoming waarover we net spraken, wordt mogelijk gemaakt door het amendement van de PvdA en de VVD. Ik ben de Kamer daar nog steeds zeer dankbaar voor. Ik denk dat we op dit moment, ook met het amendement, een heel eind komen wat betreft de aanvullende compensatie. Het kan zijn dat er een tekort is, en dan heb ik het echt over een paar miljoen. Dan zal ik dat niet uit de arbeidsvoorwaarden halen, maar het elders in mijn begroting accommoderen. Ik heb het dan over een bedrag van 2 miljoen. Dat is natuurlijk heel veel geld, maar ik noem het even in de context. Ik kan euro's maar één keer uitgeven. We hebben natuurlijk ook gekeken naar de wereld om ons heen: de omvang van de populatie en de duur van het AOW-gat, die ook weer voor iedereen verschillend is. De aanvullende compensatie moet echt worden gezien als bedoeld om dat vangnet te organiseren. Maar goed, ik ga dit nog een keer in een brief duidelijk maken. De voorzitter vraagt of die er op 1 februari kan zijn. We hebben nog wel even nader overleg met het ABP nodig. Ik ga mijn uiterste best doen. Maar met name die aanvullende compensatie is een enorm complexe aangelegenheid, want het gaat om een netto-uitkering, waarbij we moeten praten over brutobedragen en individuele fiscale situaties. Er komt hoe dan ook tijdig een brief met daarin wat ik wel of niet nu al met de Kamer kan delen. Ik zal daarbij ook nog kort ingaan op het voorstel van de heer Knops zelf. Ik denk daarbij dat we het zelf al wel gewogen hebben en dat daar ook een prijskaartje aan hangt. Uiteindelijk zijn we tot een andere oplossing gekomen.

De heer Knops (CDA):

Ik merk aan alles dat de minister er veel aan gelegen is om dit probleem op te lossen. Bij mij blijft een beetje het Wul-gevoel overeind dat zit in de woorden van niet deze minister maar toenmalig staatssecretaris Weekers: je hebt mensen die er met de Wul op vooruitgaan en mensen die erop achteruitgaan, maar bij Defensie gingen ze er bijna allemaal op achteruit. Al die dingen die gespeeld hebben, wegen natuurlijk mee in het oordeel dat mensen nu hebben. En elke euro die ze erop achteruitgaan is voor hun gevoel een gebrek aan waardering in een tijd waarin — laten we eerlijk zijn — de inkomenspositie van militairen toch al onder druk staat, ook afgezet tegen die van ambtenaren. We hebben daar eerder al over gesproken. Als we die bijzondere positie in acht nemen, wat is dan het probleem? Is de Kamer bereid om hierin mee te denken, om het gewoon volledig te compenseren, zoals gevraagd in de ingediende motie, die het overigens niet heeft gehaald? Nogmaals: als je het vangnet op 90% zet, dan moet je dezelfde soort berekeningen maken om ervoor te zorgen dat niemand daaronder komt, als in het geval dat je het op 100% zet. Dan zou de minister recht doen aan deze mensen, die ten onrechte moeten inleveren, terwijl ze daar zelf niks aan kunnen doen. Nogmaals: ze moeten met pensioen en worden nu dus gestraft voor iets waar ze part noch deel aan hebben. In dat kader stelde ik ook een vraag over de deal die de gemeente Den Haag heeft gemaakt, waarop de minister naar ik aanneem nog zal ingaan. De RVU-heffing is toch weer geld dat moet worden betaald aan Financiën. Het

moet uit de pot van Defensie komen, linksom of rechtsom.

Minister Hennis-Plasschaert:

Zelf ken ik die deal niet, althans die heb ik niet op mijn netvlies. Ik moet dus even bekijken wat die deal behelst. Ik zal dat dan nog in de brief adresseren. Als collega Asscher die deal inderdaad heeft gesloten, dan moet ik daar snel op kunnen reageren.

Mevrouw Eijnsink (PvdA):

Ik vraag de minister om toch nog even in te gaan op mijn vraag over de ABP-helpdesk. Ik heb de brief ontvangen. Ik ging ervan uit dat het allemaal al besproken was. We weten hoe mensen tegen muren aanlopen op dit moment. Ik heb geprobeerd om dat in mijn eerste termijn aan te geven, maar heb nog geen reactie van de minister daarop gekregen. Hoe wordt dit gedaan? Als men mailt naar defensieaowgat@abp.nl, is het dan weer een "van het kastje naar de muur"-verhaal? Ik bedoel dat niet vervelend, maar dat is wel wat ik van veel mensen hoor. Men heeft de energie niet meer om door te pakken. De negativiteit groeit daardoor. Als via dit loket gelijk positiviteit kan worden geboden, met adequate uitleg en met adequate toenadering in plaats van met voicemailapparaten et cetera, dan zijn we, denk ik, een stap aan het maken, en anders niet. Ik vraag de minister hoe het eruitziet. De mensen zijn gebaat bij directe antwoorden, bij mensen aan de lijnen en niet bij doorstuurbandjes.

Minister Hennis-Plasschaert:

Ik begrijp het. Dit doet me denken aan het debat dat we hebben gevoerd over het Veteranenloket. Iemand aan de lijn krijgen is cruciaal, zeker als je al honderd keer tegen een dichte deur bent aangelopen. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat ik niet weet hoe de helpdesk op dit moment bemand is. Dat moet ik navragen bij het ABP. Ik kijk gelijk even naar de HDB. Ik zal ook dit meenemen in de brief. De helpdesk gaat echt over de tegemoetkoming, want de berekeningen voor en de uitwerking van de aanvullende compensatie zijn we nog aan het uitwerken. Als het goed is, gaat de helpdesk heel duidelijk antwoord geven op de vraag wat de tegemoetkoming, dus het gebruteerde AOW-bedrag, behelst en ook op de vraag wanneer het tot uitkering komt, wanneer het met terugwerkende kracht is en dat soort zaken. Ik ga ervan uit dat ze echt iemand aan de telefoon krijgen, maar om dit zeker te weten, ga ik het ook checken.

De voorzitter:

De minister vervolgt haar beantwoording.

Minister Hennis-Plasschaert:

Mevrouw Eijnsink en ook anderen vroegen nog naar het geld voor de aanvullende compensatie. Ik denk dat ik daar net antwoord op heb gegeven. De Kamer krijgt daar natuurlijk volledig inzicht in.

De heer Knops vroeg of het uitvoerbaar is. Ik denk dat ik daar net ook al duidelijk over ben geweest. Het is buitengewoon complex. Er wordt in samenwerking met het ABP aan gewerkt. Ik hecht eraan om op te merken dat het ABP het niet altijd makkelijk heeft. Het heeft ook te maken met het feit dat wij nog steeds een eindloonstelsel hebben voor onze militairen. Laat ik ook op dat punt van mijn hart geen moordkuil maken. In het verleden is de indruk gewekt dat ook daarvoor snel zou worden overgegaan naar een middelloonsysteem. Dat is nagelaten om een hoeveelheid van redenen. Dat is de reden waarom we nu te maken hebben met deze heel onfortuinlijke uitwerking van de

pensioenpremiestijging. Daar waren alle partners echter bij betrokken in het verleden, ook dat is niet iets wat ik op een achternamiddag op het departement heb bedacht. Mede daarom is het van belang dat dit aan de orde komt in het arbeidsvoorwaardenoverleg.

Op de RVU-heffing en de deal die collega Asscher zou hebben gesloten met Den Haag kom ik nog terug, zoals ik net al tegen de heer Knops zei. Over de arbeidsvoorwaarden is al het nodige gezegd. Vanmiddag is er weer een SOD of vindt er weer een gesprek met de bonden plaats op het departement. Ik weet dat het allemaal moeilijk gaat en dat er fors over wordt gecommuniceerd. Ik kan daar nu niet veel over zeggen, ook met het oog op het overleg dat vanmiddag met de bonden plaatsvindt. Ik kan en wil daar niet op vooruitlopen, want ik hecht zeer aan dat overleg. Ik hecht ook zeer aan vooruitgang, omdat iedereen bij Defensie erbij gebaat is dat we tempo houden in dat proces. De Kamer weet immers net zo goed als ik wat er gebeurt na verkiezingen. Er vindt dan een formatie plaats en er is dan nog maar weinig beweging. Iedereen die betrokken bij Defensie is, de werkgever, de werknemers en de bonden, heeft er dus belang bij dat er voortgang wordt geboekt. Ik hoop zeer dat we dat gaan doen en dat we met elkaar in gesprek blijven.

Ook over de pensioenpremiestijging heb ik de Kamer een brief gestuurd. Ik heb uitgelegd waar die vandaan komt. Dat is de harde werkelijkheid. Daartoe is toen besloten. Ik hecht eraan dat deze pensioenpremiestijging wel in de juiste context wordt geplaatst. Die heeft alles te maken met het eindloonstelsel van de militairen. Ik baal er net zo hard van. Ik vind het vreselijk dat militairen die achteruitgang op hun loonstrookje zien, maar daar zijn alle partners wel bij geweest toen zij besloten om het eindloonstelsel voorlopig in stand te houden. Ik hecht eraan om ook op dat punt snel voortgang te boeken. Daarom is het onderdeel van het arbeidsvoorwaardenoverleg. Ik kan daar nu helaas niet nader op ingaan omwille van de dynamiek ervan.

De heer **Houwers** (Houwers):

Mijn vraag blijft staan: deelt de minister mijn conclusie dat de mensen bij Defensie op deze manier nu zelf extra betalen voor het behoud van dat eindloonsysteem? Is dit de afdrank hiervan? Mag ik het zo samenvatten om het helder te krijgen voor de mensen?

Minister **Hennis-Plasschaert**:

Het betekent dat ze net als de werkgever een deel voor hun rekening krijgen, ja.

De heer **Houwers** (Houwers):

De vervolgvraag is dan natuurlijk of de minister dat terecht en reëel vindt ten opzichte van veel andere werknemers in dit land die misschien wel met een andere regeling van doen hebben. Ik roep de minister dus toch op om daar nog eens kritisch naar te kijken.

Minister **Hennis-Plasschaert**:

Er zijn in het verleden besluiten genomen waar ook de sociale partners bij betrokken waren. Dat draai ik echt niet even allemaal terug. Als het goed is, is de Kamer daar ook over geïnformeerd. Het feit dat we nog steeds met een eindloonstelsel zitten, is mij een doorn in het oog. Het lijkt allemaal heel mooi, maar dat is het niet, want de consequentie daarvan is duidelijk, zoals ook blijkt uit de uiteenzetting die ik in mijn brief heb gegeven. Daar is willens en wetens in het verleden voor gekozen. Men heeft toen de ogen gesloten voor een mogelijke pensioenstijging en men is daar nu verbolgen over. Ik snap

dat, maar het is niet helemaal gerechtvaardigd gelet op de discussies van toen. Daarom is het zo belangrijk dat het eindloonstelsel onderwerp van gesprek blijft in het SOD, in het Sector Defensie Overleg.

De heer De Roon zei: dit is antireclame voor Defensie. Ik ben dat met hem eens, maar ik hecht er wel aan om alles steeds in de juiste context te plaatsen en om zo volledig mogelijk te zijn over wat er precies gebeurt. Ik denk dat de heer De Roon daar ook belang aan hecht.

Ik dank de minister en haar ambtenaren voor hun aanwezigheid, de voorbereiding en de beantwoording. Ik dank de leden van de commissie voor hun bereidheid om nu akkoord te gaan met een schorsing. Mij rest niets anders dan deze schorsing nu bij hamerslag mogelijk te maken.

Sluiting 13.04 uur.